

REVISTA QUINZENAL

ARTS * LITERATURA * CIENCIES

Preus de subscripció: trimestre	1	pesseta
Fóra de ciutat, trimestre	1'15	»
Número solt, ab folletins	15	cèntims
Número endarrerit, ab folletins	25	»

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
CARRER DE MERCADERS, 38

SUMARI: Cervantes y Catalunya, per Pau A. Juncosa.—Casolana (poesia), per Maria Antonia Salvà.—Penombra, per J. Franquet y Serra.—Torquato Tasso, tragedia de Goethe (continuació), traduïda per En Joseph Lleonart.—Un nou poema, per Josep Carner.—Records del Teix, per J. M. Tous y Maroto.—Complanta al convent, per Ramon Vinyas.—Pobre noy pàlid, traducció de G. Zanné.—Dòna y Gata, de Paul Verlaine, traducció d'E. Guanyabéns.—Saviesa, de Paul Verlaine, traducció de Miquel R. Ferrà.—Nova.—Anuncis.

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

«Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Industria», Montjuic de Sant Pere, 12, pral. Llibreria «L'Avenç», Ronda Universitat, 20, y en la Redacció y Administració de la nostra Revista.

CERVANTES Y CATALUNYA

I

INTRODUCCIÓ

Los cortesés catalanes...
Persiles y Sigismunda, lib. III, cap. XII.

VERITAT es que no tenim un diari complet de la vida del més gran dels prosistes castellans; però, dels ingenis de la seva època, pocs n'hi hauria que's pogues-

sin alabar de que la seva vida fos coneguda per la posteritat per més gran nombre de documents que la del gran Miquel de Cervantes Saavedra. Llargs períodes de sa vida estan comprovats de manera que'l més petit dubte s'ha fet impossible. D'ençà que'l pare Haedo publicà sa *Topografía é Historia general de Argel*, y Mayans la primera *Vida de Cervantes*, han sigut tant grans els descobriments, que's pot dir que s'ha fet tot, ja que, fóra de lo que'l P. Haedo diu del cap-

tiveri de Cervantes, res més se sabia de cert, perquè en Mayans, malgrat sa grossa tasca, res de nou ens diu, conseqüència forçosa de sa manca de datos.

El P. Sarmiento, el descobridor de la verdadera patria de Miquel (1761); Ríos y Pellicer, ab ses *Vidas de Cervantes* (1780 y 1797); Navarrete, el veritable biògraf del manco de Lepant, l'esbrinador de nombrosos buits de la seva vida (1819); el nostre Aribau, íncit iniciador de la *Biblioteca de Autores Españoles*¹; La Barrera², Morán³, Asensio⁴, Máinez⁵, Benjumea⁶, el Dr. Thebussem⁷, Cortejón⁸, inquiridors infadigables de tot lo que a l'immortal alcalai se refereix; y, per últim, D. Cristòfol Pérez Pastor, qui ha vist son immens treball coronat per l'èxit més llausanger, que li ha permès publicar els dos volums de *Documentos Cervantinos inéditos*; tots, juntats els seus esforços, han fet que poc ens falti pera conèixer de la vida de Cervantes. Y, ab tot y això, ens manquen en absolut documents que'ns permetin assegurar concretament si en Cervantes estigué a Catalunya, y quan fou sa visita a nostra patria.

Que hi va estar, ningú, que jo sàpiga, ho ha negat fins ara; perquè si es cert que no se'n poden presentar proves irrefutables, ses obres, en molts casos ressò de la seva vida y de la seva ànima, porten a l'esperit més ple de prejudicis el convenciment de que l'Ingeni llec estigué aquí, de que'ls recorts que de nostra regió conservava, especialment de Barcelona, no podien esser millors; en fi, donen la seguretat absoluta de que si a Alger sofrí llarg captiveri, a Andalucía empresonaments arbitraris y a la cort el seu despreci y la poca escrupulositat d'un jutge venut⁹, a Catalunya fou ben

tractat y objecte de les més grans consideracions; y, sobre tot, de que ab son seré talent compregué l'immensa diferencia que hi havia d'un poble treballador, ric y gelós dels seus furs y llibertats, ab aquell altre poble empobrit per ses temeraries empreses y son horror al treball y l'industria. Cervantes era un admirador de Catalunya: ses obres ben a les clares ho diuen; les cites que posarem més endavant ne donaran segur testimoni y no'ns deixaran cap dubte de que'l recaudador de contribucions a Andalucía, aquest recaudador de contribucions que fa tres segles omple'l món ab els fruits del seu ingeni, va estar a Catalunya. La qüestió està en saber quan y com pogué visitar-la.

II

EN CERVANTES NO ESTIGUÉ A CATALUNYA A SON RETORN DEL CAPTIVERI

Abans de tot ens toca deixar establert que Cervantes no passà per Catalunya al tornar del captiveri, com vol en Nicolau Díaz de Benjumea en sa obra *La Verdad sobre el Quijote*.

Recordant jo que'ls captius rescatats per les redencions, ja fossin de l'orde de la Mercè, ja de la dels Trinitaris, com ho fou nostre autor, tenien per costum desembarcar a Denia pera fer una solemne entrada a Valencia, me xocà extraordinariament el supost d'en Benjumea, fonamentat en l'episodi d'Ana Fèlix, qual nau berberisca ve a parar a Barcelona¹. També, al llegir per primera volta'l *Quijot*, vaig pensar si per ventura en Cervantes hauria desembarcat a les costes de Màlaga, ja que'l captiu y sa companya toquen en elles a l'arribar a Espanya²; y sabut es que l'història del captiu es gairebé una autobiografia de l'autor. Ab tot, la costum abans esmentada'm feia dubtar; y se confirmaren els meus dubtes al veure en els *Documentos Cervantinos*, d'en Pérez Pastor, referint-se al rescat de Cervantes:

«...y se rescató al tiempo que se rescató el dicho Rodrigo de Chaves, e vinieron juntos

1) *Quijot*, II, 63.

2) *Quijot*, I, 41.

1) *Vida de Cervantes*. Biblioteca de Autores Españoles, vol. I (1846).

2) *Notas a la Vida de Cervantes*, per Navarrete (1852-1860).

3) *Vida de Cervantes* (1863).

4) *Nuevos documentos para ilustrar la vida de Cervantes* (1864).

5) *Vida de Cervantes* (1876) y *Cervantes y su época* (1901).

6) *La Verdad sobre el Quijote* (1878) y *Vida de Cervantes* (1880).

7) Innombrables artículos.

8) *La Coartada* (1901).

9) Cristòfol de Villarroel, qui entrevingué en la causa instruida per la mort de D. Gaspar de Ezpeleta a Valladolid a 27 de Juny de 1605.

en un baxel hasta Denia, que es en el reino de Valencia.»¹

Si pel Novembre desembarca a Denia; si en primer de Desembre l seu pare declara que es a Valencia, y si l mateix Cervantes, a 18 del mateix Desembre de 1580, firma a Madrid un document, ¿es possible que hi hagi ningú que pugui sostenir que desembarcà a Catalunya al tornar del captiveri?

III

EN CERVANTES Y EL CARDENAL ACQUAVIVA

El P. Sarmiento, en el seu llibre y en la pàg. 45, diu:

«... tampoco se sabe el año en que salió de España y se embarcó en Alicante.»

Per aquest cantó no hi ha res; si bé a continuació diu que a l'any 1568 seria ja a Flandes; que se n'anà després a Roma, y fins el 1571, en que hi hagué la batalla de Lepant, tindria temps de servir al cardenal Acquaviva. Però l P. Sarmiento no sabia que a l'any 69 en Cervantes era encara a Madrid, a l'estudi de López de Hoyos, de qui era *su amado y caro discípulo*.

Deixant apart aquesta inacceptable hipòtesis del savi benedictí, estudiem la dels qui volen que en Cervantes marxés ab l'Acquaviva. A Italia en Cervantes serví de cambrer al cardenal Acquaviva: ell mateix ens ho diu:

«Oí muchas veces decir... al cardenal Acquaviva, siendo yo su camarero en Roma...»².

Vol dir això que marxés ab ell a Italia? De cap manera. Escoltem lo que acaba de dir un dels més grans hispanòfils y cervantistes estrangers:

«L'emploi de camerier qui remplit Michel à Rome, doit, à mon avis, se placer plus tard, non pas même en 1569, année pendant laquelle nous savons que Cervantes résida à Rome, mais plus tard encore, entre le 15 mai 1570, date de l'élévation d'Acquaviva à la dignité cardinale, et le 21 juillet 1574, date de sa mort; car ce sont de cardinaux, plutôt que de simples prélats, qui s'entourent de cameriers»³.

1) Document núm. 20, volum I, pàg. 71.

2) *La Galatea*, dedicatòria.

3) Morel-Fatio: *Cervantes et les cardinaux Acquaviva et Colonna*, en el *Bulletin Hispanique* (Juliol-Setembre, 1906), pàg. 253.

Però tot això són conjectures que valen tant com les dels qui defensen lo contrari, o sigui que en Cervantes marxà ab l'Acquaviva; en Mayans, en Navarrete, l'Aribau, la major part dels cervantistes ho sostenen, y el senyor Cortejón ho resumeix en sa *Coartada*, dient, en la pàg. 5:

«1569. — Por entonces marchó á Roma como camarero con el cardenal Acquaviva, embarcándose probablemente en Barcelona, ya que no cabe la animada descripción de esta ciudad sin haberla visitado; visita que no consta hubiese hecho durante el resto de su vida.»

Anem per parts: ens diu el senyor Cortejón que en Cervantes va marxar com a cambrer del cardenal y no ns pot donar cap document que ho justifiqui; al contrari, el senyor Morán cita, en la seva *Vida de Cervantes*, un document expedit a 15 de Setembre de 1569 que textualment diu:

«...el alguacil Juan de Medina vaya á Sevilla y á todas las otras partes que fuese necesario, y prenda á un Miguel de Zerbantes, procesado en rebeldía sobre haber dado ciertas heridas en esta corte á Antonio de Sigura, por lo cual dicho Zerbantes fué condenado á que le fuese cortada la mano derecha y en destierro por diez años.»

Però encara que en Morán apoya ab raons varies la seva opinió de que aquest Cervantes es l'autor del *Quixot*, res prova; y, no obstant, es causa de que'l senyor Givanel, en un treball premiat en el concurs que obrí *El Noticiero Universal* ab motiu del III Centenari de la publicació del *Quixot*, ens digui, fonamentant-se al mateix temps en obres de Cervantes, que aquest, pera fugir de l'acció de la justícia, se n'anà a Cartagena, aont embarcà pera Italia, y que com la majoria de les naus que anaven a Gènova o Nàpols tocaven a Barcelona, fou llavors quan vegé aquesta ciutat.

El dubte no ha desaparegut: no hem pogut esbrinar si marxà d'Espanya ab l'Acquaviva o no, encara que lo dit per en Morel-Fatio fa inclinar la balança cap als que's decideixen per la negativa.

Però, suposant que hi marxés, està provat que l'Acquaviva pasés per Catalunya? Res més lluny d'això.

Comencem ja pel passaport que's donà

a l'enviat pontifici pera que tornés a Roma *por los reinos de Aragón y Valencia*. D'atendre-s Acquaviva an aquest passaport, no passaria per Catalunya, ni menys per Barcelona. Confirma això que en el *Manual de Novells Ardits o Dietari del Antich Concell Barceloní* no hi figura pera res el nom de l'Acquaviva, essent així que consta'l nom de tots els cardenals que arribaven a Barcelona, la manera com se'ls rebia y les cerimònies que's feyen. Y tampoc he pogut trobar-ne cap referencia a l'arxiu de la Seu, en que també s'hi poden veure les visites de varis cardenals y prelats, entre elles la d'un cardenal Cervantes.

Si l'Acquaviva embarcà a Valencia, tocà a Barcelona? Podria esser, perquè generalment se feya la navegació de cabotatge; però no hi ha res segur.

De lo exposat se'n dedueix, doncs, que no se sab si en Cervantes marxà a Italia ab l'Acquaviva, y que tampoc pot afirmar-se que aquest hagués passat per Catalunya. Quan hi estigué, doncs, en Cervantes a Catalunya?

IV

EN CERVANTES A CATALUNYA EN 1569

En l'anterior paragraf he deixat expressament dos caps pera lligar, que són: l'un, el que diu en Cortejón: «...embarcándose probablemente en Barcelona, ya que no cabe la animada descripción de esta ciudad sin haberla visitado, visita que no consta hubiese hecho durante el resto de su vida...»; es l'altre lo que en Givanel afirma de que en Cervantes tocà a Barcelona de camí cap a Italia. Tots dos cervantistes, mestre y deixeble, diuen lo mateix; tots dos són partidaris de l'estada d'en Cervantes a Barcelona a son pas pera Italia. A mi'm sembla que no es aixís. Llegim, sinó, *La Galatea*, que es la seva primera obra y la més immediata a la suposada visita.

«Embarquéme en una de ellas, y con próspero viento, en tiempo breve las riberas catalanas descubrimos; y habiendo dado fondo en un puerto de ellas, yo, que algo fatigado del mar venía, asegurado primero de que por aquella noche las galeras de allí

no partían, me desembarqué con sólo un amigo y un criado mío...»

Aprofitant el bon temps, les galeres se'n van, y Sileri, «considerando que, de quedarme allí, poco remedio se paraba, acordé de volverme a Barcelona, donde, como ciudad más grande, podría ser hallar quien me acomodase de lo que me faltaba».

Abans de passar endavant, observaré que la frase *volverme a Barcelona* no vol pas dir que d'aquí hagués sortit, sinó que tornaria endarrera y aniria a Barcelona: es la tant usada frase *dar la vuelta á...*

Deixem lo que li passa a Sileri, aon desembarca pera després, y observem lo que diu de Barcelona:

«...acordé de volverme á Barcelona, á donde, como ciudad más grande, podría ser hallar quien me acomodase de lo que me faltaba.»

Aon són els elogis que més tard, en *Las Dos Doncellas* y en el *Quixot*, fa de la ciutat comtal? Els trobem per ventura en totes les vegades que en *La Galatea* cita a la nostra ciutat y que van a continuació?

«Estaba Timbrio en la Iglesia... ordenando de partirse á Barcelona...»

«Yo volví a Barcelona, y allí me acomodé de lo que menester había.»

«Rogué á Darinto que, sin poner dilación alguna, á Barcelona nos fuéramos.»

«En este entre tanto fué Darinto á Barcelona, donde, procurándose lo que había menester...»

Si en Cervantes hagués estat a Barcelona, parlant-ne en *La Galatea* com ne parla, no l'hauria alabat com després feu? Si després de la publicació de la novela pastoral no l'hagués visitada, y sigut ben acullit, a què venen els elogis que li dedicà y dels que no n'hi ha la més petita senyal en l'obra que publicà l'any 1585?

Ara, si es cert que sembla que en aquella època no estigué a Barcelona, no's pot dir lo mateix respecte d'altres punts de Catalunya.

Cervantes, en *La Galatea*, ens descriu, sense nomenar-lo, un poble de la costa catalana. Aquell port aon desembarcaria Sileri, en Cervantes no'l coneixia sols de nom o per referencies: l'havia vist, y pera convencen-sen no cal més que llegir els llibres II y V d'aquella novela.

No seré jo qui faci les reflexions oportunes pera demostrar-ho: serà l'autor d'un treball gairebé del tot oblidat, que's publicà en la *Revista de Gerona*. Escoltem-lo:

«Desde luego importa consignar que el pueblo en que se dan como acaecidos tantos hechos y cuyo nombre se calla, existe realmente y no es difícil determinarle. Pocos son, en efecto, los puestos de Cataluña que puedan servir de refugio á los buques en malos tiempos; y de ellos, sólo el de Palamós está en la situación que se desprende del aserto de Silerio de que, fugados por caminos diferentes, llegaron él á Barcelona y Timbrio á Rosas; y si á esto se añade que concurren en Palamós las minuciosidades contadas por el mismo Silerio; que había allí tribunal y podían dictarse y ejecutarse sentencias de muerte por tener su baile jurisdicción civil y criminal; que dicha villa sufrió en el siglo XVI (1543) el saqueo, incendio y destrucción en la propia narración descritos; y, finalmente, que su bahía termina en aquella ancha playa abierta en gran parte al jaloque, la cual halla Timbrio en el libro V de la citada novela, ninguna duda puede quedar de que el pueblo aludido no es imaginario, sino el mismo poco ha nombrado. La precisión con que se describen un corto número de circunstancias topográficas de Palamós, la omisión de otros accidentes notables de la misma índole, la parsimonia de ciertos detalles y el conocimiento de antecedentes históricos locales, demuestran que todo ello lo aprendió el autor, parte de vista, parte de oídas, en una corta estancia en el citado pueblo. Esto sólo había podido efectuarlo Cervantes antes de escribir *La Galatea*, hacia enero de 1569, días más ó menos, saliendo entonces por mar del puerto de Barcelona para uno de Francia ó Italia en compañía del prelado Julio Acquaviva; se verían obligados por el temporal á detenerse en Palamós, cosa frecuente en invierno para los buques de vela, y de la cual no se libran á veces los vapores de gran fuerza.»¹

Deixant l'última part, referent a l'Acquaviva, de la qual ja hem tractat, no es una minuciositat grossa la d'en Cervantes

en aquests passatges? Però encara'ns diu més el senyor Pagès en la pàg. 201 del mateix volum:

«La explicación de Silerio es bastante para que quien tenga los debidos conocimientos de la localidad precise la carrera que aquél siguió en dirección opuesta á la que debía llevar el reo, así como la esquina que le fué indicada para oír pregonar la sentencia y junto á la cual fué libertado Timbrio, sólo apartada unos 15 metros de la única parroquia del pueblo; circunstancia que se aviene con la proximidad de la iglesia de que hace mención Silerio.»

Les raons del senyor Pagès me convençeren, perquè si es cert que en aquest article y en algun altre's deixa portar una mica massa pel patriotisme, en aquest punt concret se cenyeix de tal manera a la qüestió, que res s'hi pot objectar.

Tenim, doncs, segons totes les probabilitats, al nostre Cervantes a Palamós. Però, com hi va arribar? Aquest es el punt difícil.

He dit ja abans, al parlar del cardenal Acquaviva, que aquest, sense por d'equivocar-se, pot afirmar-se que no estigué a Barcelona. El senyor Pagès, en el seu article, diu que suposa que en Cervantes marxaria de Barcelona perquè Silerio diu en *La Galatea* que *venia algo fatigado de la mar*, creient que *fatigado* es *mareado*, y com que sols se maregen els primers dies de navegació... però, al meu entendre, *fatigado* també pot significar *cansado*, cosa que no seria estranya, suposant que en Cervantes s'hagués embarcat a Valencia o a Cartagena; suposició aquesta no del tot infundada, com diu en Givanel en l'article abans esmentat. En efecte, si la provisió manant buscar a un Miquel de Cervantes, que cita en Morán, se refereix a l'autor del *Quixot*, sembla que en Cervantes s'hauria de trobar allavors al sud d'Espanya. Ab bon acert fonamenta en Givanel la seva suposició de que en Cervantes s'embarcà a Cartagena, perquè en *El licenciado Vidriera*, l'hèroe s'hi embarca pera anar a Gènova; y en *La Gitanilla* un poeta també's dirigeix al mateix port, fugint de la justícia, que per unes baralles hagudes a Madrid el perseguia. Això fa inclinar-me més y més als qui diuen que en Cervantes marxà d'Espanya perseguit; de totes mane-

1) Narcís Pagès: *Una quirotada de Cervantes y la inspiración del Quijote*, en la *Revista de Gerona*, volum I, pàg. 200.

res queda envolquellat en profundes tenebres aquest punt de la seva vida.

Un altre dato que m'inclina a creure en l'estada del Príncep dels Ingenis castellans a Catalunya l'any 1569 es la cita que fa dels bandolers catalans de que més detingudament parlaré quan ho faci del famós Roca Guinarda.

PAU A. JUNCOSA

(Seguirà)

CASOLANA

Quietut

Bé n'es més ampla que estreta
la cambra ab el llit parat,
l'ample llit entorcillat,
perfumat de roba neta.

Tot es bo, com el repòs
dins la cambra retirada,
y aquella olor de bugada
fa més plaent tal redós.

Ella embauma l'esperit
d'una quieta alegria,
y an el cansament del dia
li dóna la bona nit.

Quin dormir! Quin despertar
fa dins la cambra modesta!
Cada cosa hi riu xalesta
d'un somrís de benestar.

Les robes del cobre-cel,
antigues y mostrejades,
y els sants, y les flors brodades
per l'avia, que sia al cel.

Prop del pitxer florejat
blanquegen les tovalloles,
y es sent olor de violes
que puja de l'hort vehinat.

A la nit, els somnis blaus
hi passen com una onada;
y al fugir, de matinada,
quin badar-se'ls ulls suaus!

Quan el seny, mitg deixondit,
acull l'idea primera,
ja es fuita la nit lleugera
cap al regne de l'oblit.

Y una claror ignocent
floreix llavors cada dia:
es la pau que'l cel envia
dins un raig de sol naixent.

Tremolosa vermellor
que, entrant per les retxilleres,
du en ses besades primeres
tot l'agombol de l'amor.

La vermellor torna d'or,
la cambra en roman encesa
y es dolça com l'escomesa
que aleshores surt del cor.

«Bon dia, Verge Maria,
l'animeta us encoman;
per l'amor que us tinc, tant gran,
jo us diré l'ave-maria.»

MARIA ANTONIA SALVÀ

PENOMBRA

LA nit havia estat molt fresqueta, com ho són sempre les dels darrers d'Octubre. No's dibuixava encara en el cel la tenua celistia precursora del nou jorn; més no tardaria gaire a despuntar aquest per Orient, coronat ab tintes d'or y carmí, saludant-lo ab càntics de joya tota la naturalesa.

Els carrers de la ciutat restaven silenciosos y s'hi anava extenent una boira humida que feya més incerta la llum dels fanals, encesos a llargues distancies uns dels altres. Llevat dels serenos, que anaven recullint-se tot ensonyats, no's veyia enlloc ànima viventa.

De sobte trencà la quietut misteriosa la remor d'un carruatge que va parar-se davant d'un grandió edifici que s'alçava en una plaça de forma rectangular. Tot ell era de pedra, ab balcons molt amples y baranes de ferro revingudes, sostenint per tot orna-ment uns maciços poms de llautó. A un dels extrems d'eixa venerable fàbrica hi havia la modesta porta d'una esglesia, y damunt d'ella un campanar esquifit, que ab prou feines dominava'l teulat. Al centre de la fatxada s'hi veyia la porta principal, una petita capelleta al cim, ab una imatge d'esculptura, y un medalló de pedra a cada

costat ab aquesta inscripció partida: *Hic domus Dei — et porta caeli*. Un rengle interminable de petites finestres en arcada li feya corona molt escaient.

El cotxe s'havia parat a un extrem de l'edifici, que s'endinsava en un carrer de pobríssim aspecte. Era tot negre, tancat per tots costats com una caixa. Tant el cotxer com un altre home que l'acompanyava vestien gec y calces de vellut fosc, llis y força passat, ab gorra de xarol.

S'obrí al cap de pocs moments una porta excusada y donà sortida a cinc bultos, envolquellats de blanc, que aquells homes anaren enquistant sobre unes lleixes del caruatge. Aixís que hi foren, se clogueren els batents de la portella, sonà un pet de tralla que deixondí'ls animals, que emprengueren la marxa per aquell carrer envolquellat per la fosca, d'aspecte pobríssim, de cases velles y portes clivellades.

Després restà tot en una quietut solemnia.

* * *

Qualsevol que conega bé la ciutat de Girona haurà pogut endavinar que'l caruatge negre que en hora tant intempestiva sotraquejava pels carrers, era'l cotxe dels morts; que l'edifici de fatxada soperba era l'hospital de Santa Caterina màrtir, testimoni de la caritat inagotable del bisbe Lorenzana, y els cinc bultos envolquellats de blanc, els cossos dels infeliços que havien mort allà dintre en les darreres vintiquatre hores.

D'entre'ls pobres eren els més pobres que finaren en aquell refugi obert per la caritat, en aquella maisó del sofriment. Cap d'ells, al terminar el penós calvari de la vida, deixava una ambosta de diner pera comprar-li un ataüt: per això se n'anaven al cementiri envolquellats ab un troç de llençol, que era lo menys que podien donar-los a cambi de les quatre peces de roba espellerengada que al morir deixaven a l'Hospital.

Els arbres que viuen al peu de la carretera perden aviat la tendror de sa brancada: els roba la pols el verd llustrós de ses fulles, que no s'esbandeixen més que ab les ruixades del cel; les crema'l sol d'Agost, el vent

d'Octubre les arrenca, les fa voleiar, les arrocega y arremolina, fins que van a podrir-se entre'l tou de fang que deixen en els camins les primeres pluges d'hivern. Els pobres que venen al món abandonats y passen la vida en els arbres de la carretera, coberts ab la pols de la forcosa indigència, aixís que la malura'ls aclapara, no tenen més refugi que les sales de l'Hospital, y encara gracies; perquè si'ls cossos troben a mancar-hi'l dolç escalf de la familia, les ànimes s'hi reviscolen ab la mirada serena de la germana de la caritat, que lliurement féu ses noces ab la pobresa y es la mare de tots els desvalguts. Si en l'agonia cerquen els llavis febrosos del pobre malalt un rostre estimat pera estampar-hi'l bés de despedida eterna, prou s'aconsolen sentint a frec de sa boca l'imatge de Jesús, que en sa vida mortal fou sempre pobre y es el pare amantíssim de tots els pobres del món.

Aixís aquells germans nostres se'n van confortats a la sepultura, a podrir-s'hi com les fulles seques dels arbres entre'l fang negrós de la carretera.

* * *

El cotxe dels indigents, ab un fanalet encès, que ab prou feina lluminava'l camí, segueix sa ruta cap al cementiri. La remor de l'aigua joganera del riu se confonia ab la fressa somorta de les rodes y el trepitg dels cavalls. Encaixonat en l'estret congost de dues petites montanyes plantades d'una que altra olivera, anava fent via a poc a poc, perquè'l cotxer, atalaiat xuclant les acaballes d'un *caliquenyo*, no's donava molta pressa en tocar els animals.

Per fi arribaren a la ciutat dels morts. Un home alt com un Sant Pau, jovenas encara, vestit de vellut y ab botes de cuiro fins a genoll, els esperava feya estona. Obrí'l reixat de ferro, que grinyolà ab extranyes remors, arrocegant-se damunt les lloses de l'entrada.

El cotxer y el moço, després de saludar al fosser, anaren conduhint un a un els cadavres, entrant-los a mà esquerra en un camp gairebé quadrat, cenyit arreu de xifres que li feyen una tanca ben atapahida. Els deixaren al sol arrengrats, damunt

d'una terra rogenca, coberta d'herba per un extrem y neta del tot per l'altre cap: se coneixia que per ací s'havia remogut de fresc. Com a mitjan camp s'hi veyia una renglera de sots que badaven llurs gorges famolenques de carn humana. No hi havia creus, corones ni inscripcions enlloc: era la fossa dels oblidats, de la turba innominada, que vegeta com els plansons de les montanyes més altes, a la bona de Déu, parant avuy l'espetic d'un ram de pedra, ajupint-se demà a la furiosa empena d'un llamp que l'esbocina.

El cotxe dels morts s'entornà a ciutat.

En aquell clos de cementiri resten els cinc cadavres, freds y esblanqueits com el troç de llençol que'ls amortalla, sols, ben sols, ab una soletat esglayadora, esperant al fosser que vinga a començar sa feina. Llavors va escampant-se per l'horitzó'l crepuscle del matí, coronat de tintes carminoses y daurades: la tenue llum, precursora del nou dia, ve a donar una darrera besada als que comencen a dormir la nit eterna.

Però aquelles despulles que porten el segell de la santa Esglesia, que foren sagrari del Redemptor y membres animats de son cos diví, baixaran a la fossa sense que una llàgrima'ls acompanyi ni un gemec de condolença, escapat d'un cor amic, trenqui la quietut sepulcral que les envolta. No's veu a cap indret el sacerdot que ha de ruixar-les ab l'aigua beneita, que ompli d'un gosar suavíssim els ossos dels difunts; no s'hi sent en aquella hora solemne la pregaria del ministré de Déu, que, encoratjadora, va dient: *Dóna-ls, Senyor, l'etern repòs y que la llum perpetua'ls iluini. Aparta-ls de les portes de l'inforn. Perdona-ls llurs culpes y miseries; sublima-ls a la gloria ab tos àngels y escullits.*

Pera presenciar l'enterrament dels pobres de solemnitat que l'Hospital envia, sols hi ha'ls rengles dels xifrers, que ab sa vestidura fosca semblen una comunitat de sacerdots immòbils que aixequen al cel llur pregaria silenciosa, com el rés d'un anacoreta; no hi ha pera ells més aigua beneita que la rosada del matí, ni altre encens que'l perfum de les roses totes esblaimades que enrotllen les parets del cementiri.

El fosser ha finit sa tasca. Sobre la lleugera capa de terra escampada damunt d'aquells cossos hi anirà enquibint la remesa de demà.

El sol, mentres tant, puja esplendent per Puigventós, com una immensa custodia tota daurada que vingués a benehir al món, y en aquell mateix instant surten de l'atapahit brancatge dels xifrers, testimoni de l'acte fúnebre, centenars d'aucells que ab càntics de festa y corredices de joya, saluden a l'astre del dia desde la mateixa ciutat de la mort.

* * *

La carretera del cementiri començava a animar-se: recobrava'l moviment que li duya'l nou jorn.

Colles de treballadors, dirigint-se a la feina; ramadets esquifits de xais que anaven a la pastura; carruatges matiners en diverses direccions, tot era atractivol, tot era alegre y omplia l'ànima d'un goig inexplicable. De bon matí les plantes són més flairoses; l'airet, més pur, y diu que fins els malalts senten minvar llurs penes y sofriments en aquesta hora.

El cotxe dels miserables estones ha que era a ciutat: no n'eixiria pas en tot el dia. Fa com les òlives, que, en veyent llum, se'n van al cau y no se'n mouen fins que torna a venir la fosca.

D'enterraments prou que'n vindran fins al cap-vespre; però'l cotxe no serà'l mateix: anirà ben adornat ab cortines ribetades d'or, ab corones de sempre-vives y pensaments; els animals, ab vistosos plomalls, tots lluents y movediços. Seguirà al difunt llarga fila d'homes endolats; un chor ben nodrit de clergues anirà cantant les absoltes, y el preste, ab capa de satí tota brodada, ruixarà ab salpacer d'argent les despulles, escampant sobre d'elles aquella aigua que fa extremir de plaer els ossos dels difunts. L'encenser brandarà tres voltes escampant flaira suavíssima que obre de bat a bat tots els cors a l'esperança; y, quan arribin al cementiri, el ministre de Déu no deixarà'l cadavre fins que sia dins la tomba, implorant-li'l perdó y la pau eterna.

Més aquests enterraments són pels poderosos, pels que han tingut al món un

relatiu benestar; fins pels que, essent pobres, se'ls ha trobat un reconet... o bé una bona ànima se n'ha compadit. Per aquells que no deixen sinó en aquest món les bones obres, si les han fetes, resta solament la misericòrdia infinida del Senyor, que va dir ab paraula que no ment: *Es més fàcil que un camell entri pel forat d'una agulla que no pas un ric a la gloria del cel.*

Pels que han sigut hostes forçats de l'Hospital; peis que visqueren sols del voler del prohisme; pels cossos consumits per la miseria, ja hi tornarà demà, abans de fer-se dia, el cotxe tapat, conegut per *La Pastera*. D'aquella porta excusada n'eixirà la cullita del jorn, més o menys abundant, però sempre segura, y a l'hora de la fosca y del silenci, abans la ciutat no's desperti a nova vida, sense una oració ni una llàgrima que l'acompanyi, serà duta al carner dels pobres, com si fos el detritus de la ciutat.

J. FRANQUET Y SERRA

TORQUATO TASSO

Tragedia de GOETHE

TRADUHIDA PER EN JOSEPH LLEONART

ACTE TERCER

(Continuació)

ESCENA I

LA PRINCESA, SOLA

Eleonora ont es? Oh, aqueixa engunia que a cada instant se'm va tornant més fonda! No sé del cert lo que ha passat; ignoro quin dels dos es culpable. Si venia al menys la amiga! No m'atreveria a parlar ab el germà, o bé ab Antonio fins a havé-m retornat fins a conèixer com està tot, y lo que pot venir-ne.

ESCENA II

LA PRINCESA Y ELEONORA

LA PRINCESA

Quines noves me portes, Eleonora? Què hi ha del nostre amic? Vull que m'ho diguis.

ELEONORA

No sé res més de lo que ja sabiem. S'han barallat; Tasso s'ha tret l'espasa; y el teu germà's ha separat; prò sembla que Tasso es qui ha començat la lluita. Antonio en llibertat va y ve, conversa ab el seu Príncep; al revers de Tasso, que, desterrat y sol, resta en sa cambra.

LA PRINCESA

L'haurà exaltat Antonio, fent ofensa a l'home altiu ab sa fredò estudiada.

ELEONORA

Aixís mateix ho crec: a l'arribada damunt son front ja s'hi extenia un núvol.

LA PRINCESA

Per què deu ser que descuidem tant prompte de segu'el cor que ab intent pur ens mana? Dins nostre pit un Deu ens enraona secretament, prò clar, per ensenyar-nos lo que havem d'evità o havem de pendre. Avuy al dematí he trobat Antonio més aspre y més retret que may; llavors que Tasso s'ha posat prop d'ell, mon ànima m'advertia: «Repara en el defòra de l'un y l'altre; el rostre y la paraula, el pas y la mirada, estan en lluita! Jamay podran aimar-se l'un a l'altre». Prò l'esperança hipocrita'm parlava: «Tots dos tenen seny clar y bona criaça. Vols un lligam més ferm que aquest encara? Empenyia al donzell; rendit el veyà; ab quin foc tant hermós se m'entregava! Jo hagués parlat a Antonio, desseguida! El temps era molt curt, y jo tardana; m'avergonyí l'encomanar-li'l jove de sobte, demostrant-m'hi interessada; m'entretenia en mots de cortesia y miraments, tal com el món ho mana; aquest món que's vesteix de tal finesa fins entre'ls enemics; no m'esperava aquest esclat de jove en l'home plàcit. Lluny era'l mal de mi, y ara'l contemplo aquí mateix. Què tinc de fè? Aconsella-m.

ELEONORA

Ja veus si'l dar consell es cosa dura després de lo que has dit. Aquí no lluiten dos iguals, de paraula o ab les armes si's presenta un tal cas, per arreglar-ho. Dos homes són que enemistats se troben perquè d'ells no'n formava la Natura un sol home. Y si may en profit propri fossin prudents, amics s'ajuntarien, y com un home sol s'aixecarien forts y alegres, per fè'l camí de vida.

Això esperava jo, prò no pas ara.
 No parlem més de tal desavinença
 siga com siga; més això no'ns salva
 pel dia de demà, ni pel pervindre.
 Lo mellor fóra, me sembla a mi, que Tasso
 se n'anés per un breu viatge a Roma,
 també a Florença; jo li trobaria
 d'aquí a poques setmanes, y podria
 encaminà'l seu cor com una amiga,
 mentres tu aquí faries de guanyar-te
 no sols per tu, sinó també pels altres,
 a Antonio, que no'ns té l'amistat d'antes,
 y, aixís, el temps, que es generós, duria
 pot-ser lo que ara sembla un impossible.

LA PRINCESA

Vols el plaer per tu, mentre'm pertoca
 la recansa, y creus que fas justícia?

ELEONORA

Recança sols tindras de lo que ara
 no podries gaudir.

LA PRINCESA

Vols que desterri
 a un amic, ab el cor tranquil?

ELEONORA

Desterro
 ho sembla solament, prò es acullida.

LA PRINCESA

El meu germà no voldrà pas que marxi.

ELEONORA

Ja cedirà, si ho veu tal com nosaltres.

LA PRINCESA

Condemnar-se ab l'amic es cosa dura.

ELEONORA

Prò si l'amic en tu mateixa'l salves!

LA PRINCESA

No seré jo qui aprovi aqueixa empresa.

ELEONORA

Doncs prepara-t a un mal més gran encara!

LA PRINCESA

No sabs si es per bon fi y me dónes pena.

ELEONORA

No tardarem en descobrir qui s'erra.

LA PRINCESA

Si aixís deu ser, no'm facis més preguntes.

ELEONORA

Venç el dolor, qui es fort per decidir-se.

LA PRINCESA

No vull decidir res, prò que se'n vagi,

si es per poc temps. Tu y jo, Eleonora,
 procurarem per ell: que res li falti,
 que'l duc, quan serà lluny també li enviï
 el seu manteniment. Parla ab Antonio:
 lo que ell demana al meu germà ho alcança,
 y no voldrà ni a Tasso ni a nosaltres
 retreure-ns la renyina.

ELEONORA

Més valdria
 una paraula teva.

LA PRINCESA

Bona amiga,
 tu ja sabs que no puc, com ma germana
 d'Urbino, demanar cap benefici
 per mi y pels meus. Sé viure resignada
 y prenc del meu germà, tot agra-hint-li,
 lo que pot y vol dar-me. Jo mateixa
 me n'he reptat molts cops, més ara venço.
 Prou que me'n feya càrrecs una amiga:
 «Ets desinteressada, — me deya ella, —
 això està bé; prò ho ets de tal manera
 que no sabs recòneixer lo que falta
 als teus amics». Doncs, bé; que'm facin ara
 novament aquest càrrec: ja'l soporto.
 Tant més contenta estic com per ser útil
 a l'amic, ara es hora de sé activa;
 me pertoca l'herencia de la mare,
 y faré tot quant pugui per cuidar-lo.

ELEONORA

Y jo, Princesa, puc també mostrar-li
 en aquesta ocasió que soc amiga.
 Tasso no es ordenat: jo sabré ajudar-lo
 ab diligencia, sempre que convingui.

LA PRINCESA

Allunya-l, doncs, y mentres jo l'anyoro,
 que en el seu cor tu sigues la primera.
 Val més que's faci aixís: ja m'en conformo.
 Dec tenir-lo per bo y per saludable
 aquest dolor que novament m'envien?
 El meu destí es aqueix desde molt jove:
 ja hi estic feta. Sols es mitja perdua
 la de la sort més bella, quan no estavem
 segurs de posseir-la.

ELEONORA

Espero veure-t
 tant feliça com n'ets mereixedora.

LA PRINCESA

Feliça! Qui es feliç, Eleonora?
 Tal fóra'l meu germà, quin cor bellíssim
 sab portà'l seu destí ab valentia;
 no més lo que's mereix jamay ho alcança.
 Per ventura es feliça ma germana?
 La dama hermosa, aquell cor gran y noble!

An el jove marit cap fill li dóna;
 ell l'estima y no res demana en paga,
 més en sa llar hi falta l'alegria.
 De què li va servi a la nostra mare
 la prudència? El saber de tantes coses,
 el seu gran seny, pogueren deslliurar-la
 de l'error foraster? Ens varen treure
 del seu costat: es morta, y sens deixar-nos
 a nosaltres, sos fills, aquella calma
 de saber-la ab son Déu conciliada.

ELEONORA

No miris lo que a cada hu li manca:
 considera no més lo que li resta.
 Y a tu, Princesa, que es lo que no't resta?

LA PRINCESA

Paciencia es tot mon bé, Eleonora.
 Desde molt jove vaig pogué adestrar-la.
 Quan amics y germans, plegats, gosaven
 en jocs y festes, de la meva cambra
 no'm deixava sortir la malaltia,
 y en mitg de sofriments vareig conèixer
 prompte'l renunciament. Me delectava
 una cosa en ma vida solitaria:
 l'alegria del cant, m'entretenia
 ab mi mateixa; penes, anyorança
 y desitjos breçava en dolces notes.
 La pena's cambiava en goig, mudava-s
 en harmonia lo que fou tristesa,
 prò aquest goig que poc temps me'l concediren!
 El metge me'l va pendre: va manar-me
 un rigorós silenci: convenia
 que visqués, y fou molt lo que sofria,
 privada de lo sol que'm consolava.

ELEONORA

Prò'ls amics no't fallaren may, y ara
 estas sana y contenta de la vida.

LA PRINCESA

Estic sana, es a dir, no estic malalta,
 y em fa ditxosa la faeltat que'm guarden
 els meus amics. També un amic tenia.

ELEONORA

Y encara'l tens.

LA PRINCESA

Més no soc lluny de perdre-l.

La primera vegada que'l vaig veure
 fou un gran dia. M'aixecava apenes
 de tant sofrir; dolor y malaltia
 me deixaven tot just. Encara feble
 esguardava la vida altra vegada,
 tenia'l goig de tornà a veure'l dia,
 de veure mes germanes, y bevia,
 assedegada, el bàlsem d'esperança;
 podia retornà a la vida plena,
 y formes amoroses s'acostaven

venint de lluny, vers mi. Fou allavors,
 Eleonora, que vaig veure al jove
 per primera vegada; ma germana,
 que'l duya de la mà, va presentar-me'l,
 y, si dec ser-te franca, d'aquella hora
 per sempre més el porto dintre l'ànima.

ELEONORA

Que no't sàpiga greu, Princesa meva.
 El saber reconèixer la noblesa
 es un guany que jamay ens poden pendre.

UN NOU POEMA

«El Geni Català», del DR. FALP Y PLANA

I

EPOPEYA ACTUAL?

PERA molta gent l'epopeya ha d'esser nar-
 ració ditiràmica de gestes semi-heroi-
 ques y semi-barbres; poesia miraculosa y
 extraordinaria, composta pacientment dins
 un despaig *d'après l'Illiade*; poesia arcaica,
 esponerosa, tradicional, de substancia inge-
 nua y vestidura arqueològica.

Res d'això! La poesia èpica — vibració
 nacional — es actualíssima: no pot roman-
 dre bellament abstreta de les èpoques. — La
 poesia èpica, que es ensems bellesa, voluntat
 y força, ve de lo immediat, es present, es el
 batec mateix de la vida. La poesia èpica es
 entre les seves dugues inefables germanes
 (l'una blanca d'èxtasi, l'altra sagnanta de
 dolor) com una dòna formosa, esclatant de
 joia y de salut, rient a la llum daurada
 d'un cel pròsper.

Tot lo fantàstich, musa meva, oblida;
 amàram bé de l'aygua de la vida
 y brinda a mes potencies serena comprensió¹.

¿Com es que genis poderosos han fra-
 cassat, del Renaixement fins ara, en llurs
 intents d'epopeya? Han cregut que la poesia
 èpica era cosa d'erudició, de traça evocadora,
 bona de fer seguint les regles acadèmiques,
 calcant bé sobre'ls eterns models... Epopeya
 era pera ells «un poema narratiu d'assumepte
 heroic, ab intervenció a l'acció de potencies
 sobrenaturals». Calien certs episodis a la

1) Primers versos d'El Geni Català.

manera del grec y del llatí. Calia orde, noblesa d'estil, rengleres de versos, marbre y somnolencia.

Ah, no! La *certa* poesia èpica no guaitarà al passat, regressiva, romàntica, ab vels elegíacs de viudesa! Tampoc al futur, que l'obscuritat y el tremolor que acompanyen infaliblement a la paraula profètica no són pas convenients a la turgent y esplendidíssima existencia de tant objectiva poesia.

L'epopeya ha d'esser engendrada en una gran passió, sota un sol estival. No poden elaborar-la químicament, com un *Homúnculus*, segons regles savies. Neix espontania de les ànimes arborades. Un petit poble, en la crepitació del formar-se, darà una epopeya immortal. Una gran nació, a la seva decadència, encara parlant de glories y de faramalles (pobra dama qui's tenyeix els cabells!), es incapaça d'inspirar una nota èpica vibranta.

JOSEP CARNER

RECORDS DEL TEIX ¹

Mallorca.

D'escambuixades carritxeres
sa grisa testa enrevoltant,
tot claps de bosc y rossegueres,
s'aixeca'l Teix com un gegant,
l'Illa Daurada vigilant.
Quan el sol, fred, corre a la posta,
fent jaç del mar dins les blavors,
envia un raig per ell aposta,
brufant de pàlits resplendors
els cims on nien les voltors.
Llavors la boira somniosa,
ab una onada colossal,
les timbes puja silenciosa,
com per dins vella catedral
l'encens que aroma'l cant triomfal.
La serra aixís envolquellada
sembla fantàstica visió...
Fent escomesa a la vesprada
mouen al fons de l'horitzó
rebolls y pins creixent remò.
Començ de noves meravelles,
misteriosa ve la nit,
y al parpelleig de les estrelles
los grins contesten tot seguit

1) Gegantina serralada que defensa la riolera vila de Valldemossa (Mallorca) de la forta halenada del mestral.

ab cant planyívol, repetit.

Quan no hi ha boires per l'altura,
al fondres ja tota remor,
com ull de llop dins l'espessura
o de lluernia'l resplendor,
la sitja brilla en la foscor.
Y la barraca s'endevina
on s'arredossa'l carbonè,
qui allà la pau té per vehina
y el goig hei troba vertadè
del món alluny, sempre fanè.

Sovint, al ple de la diada,
el cop se sent de la destal
per dins el bosc espès brandada,
y gemegant cau el cimal
que no pogué esqueixà'l mestral.
Y quan depressa l'any avança
la cançó hi vibra del rotè,
meçcla de dubte y d'esperança
quan la llevò fia al terror
dins lo socós y alt sementer.

* *

De dalt el caire d'eixa serra,
de dalt el pont d'aquest gegant,
me plau guaitar la nostra terra,
jardí de flors de dolç encant
que van les ones breçolant.
Més pur es l'aire que's respira
aquí damunt, y més suau;
quan molt avall el món se mira,
l'esperit gosa dolça pau
prop de la volta del cel blau.
El pensament tot s'extasia
dalt aquest cim esglayador,
y a volà aprèn la fantasia
vegent amunt fer-se'l voltor
de l'aire vell dominador.

Les montanyoles ajupides
desde aquí semblen formiguers:
les que s'aixequen més ardides
apar que sien vells clapers
dels que bastiren forts guerrers.
Y el *Puig Major*, que'l front rabeja
dins el boirat que'l va voltant,
ab l'esbelt Teix quan se'l coteja
bé's veu que n'es son consemblant:
es un germà un poc més gegant.

* *

Quan la primera nuvolada
d'hivern, que empeny el vent gelat,

damunt el Teix queda ajaçada,
de neu li deixa tot brufat
el seu mantell, llavors morat.
Neu transparent, immaculada,
on l'endemà desde un cel gris
hi reflecteix la blanca ullada
del sol que brilla malaltig
y es va aclucant ab trist somris...
Del bestia orat l'esquella
ja no ressona en l'alta nit:
se sent tant sols la cantarella
de qualche font rajant seguit
o un tort piular quan ve rendit.
Silenci etern de la montanya,
fondo y sublim reculliment,
sentir aquí remor extranya
es un sarcasme!... Y fins el vent
passa pels cims calladament.
Acinglerada y forta serra,
que ho es de dolç el record teu!
Alt mirador de nostra terra,
tos aspres cingles y ta neu
la majestat canten de Déu.

J. M. TOUS Y MAROTO

com brilles en mos dies inquiets,
portant-me diví escalf als mundans freds!

Damunt d'un puig, a vora'l mar,
les ones tos peus venen a besar;
damunt d'un puig, a vora'l mar,
com l'ona, et besa'ls peus el meu cantar.
Y es dolça estela blanca ma cançó,
y es lleu ritme flotant ma oració,
y es l'aigua qui a tu mor placèvolment
cantant, besant y orant al blanc convent,
racer dels escullits, desitg nevat,
qui s'ha fet vell guaitant l'immensitat.

RAMON VINYAS

POBRE NOY PÀLIT

(POEMA EN PROSA)

POBRE noy pàlit! ¿Per què crides en el carrer, desesperadament, la teva cançó insolent y aguda que's perd entre'ls gats, senyors de les teulades, si no atravesarà'ls finestrans dels primers pisos? Tu no sabs els pesats cortinatges de seda rosada que hi han darrera d'ells.

No obstant, cantes fatalment, ab la seguretad perfidiosa d'un homenet que se'n va sol per la vida y, no comptant ab ningú, treballa per sí mateix. Has tingut may un pare? No tens ni una vella que't faci oblidar la fam ab els cops quan tornes sense un sou.

Però treballes pera tu mateix, dret en els carrers, cobert de vestits destenyits, fets com els d'un home. Ab una magror prematura, y massa gran pera la teva edat, cantes pera menjar, ab encarniçament, sense baixar els ulls dolents envers els altres noys que juguen sobre l'empedrat.

Y la teva complanta es tant alta, tant alta, que'l teu cap nu, que s'aixeca enlaire a mesura que la teva veu puja, sembla fugir de les teves espatlletes.

Qui sab, homenet, si algun dia també se n'anirà, quan, després d'haver cridat molt temps en les ciutats, hauras fet un crim? Un crim no es molt difícil de fer: després del desitg basta tenir valor, y n'hi han que... La teva careta es enèrgica.

Ni un sou cau en el teu paner de vímet que sosté la teva mà, llarga, penjada sense

COMPLANTA AL CONVENT

Racer dels escullits, desitg nevat,
qui t'has fet vell guaitant l'immensitat,
jo't veig com un estoig de perfeccions
florint, de cara a l'aigua, oracions.
Jo't veig com el resum d'un gran anhel
que alguns van sentí un jorn per guanyá'l cel;
jo't sento a dintre meu, desitg nevat,
parlant-me de consol y pietat.

Y ets blanc com la puresa,
suau com la vellesa,
y ets blanc y vell y suau y pur,
convent que t'alces ferm damunt l'atzur.

Racer dels escullits, consol profon,
pels orfes de voler, pels orbs del món,
a ton costat jo hi sento ta blancor,
a ton entorn em besa ta vellor,
a vora teu mon front esdevé clar
y reso, com tu reses, vora'l mar.
Present etern d'eterna devoció,
font pura d'inefable resplendó,
tu'm dus al front ressons d'un joy no pressentit,
tu'm parles d'un gosar que ha d'esser infinit.
Com brilles dintre meu, oh blanc convent!
Ab tot l'esclat d'un blanc prometement,

esperança sobre'l pantalón; te faran tornar dolent y algun dia realitzaras un crim.

El teu cap s'aixeca sempre y vol deixar-te, com si presentís l'avenir, mentres cantes ab un aire que devé menaçador.

Ja't dirà adéu quan pagaras per mi, pels que valen menys que jo. Vares venir probablement al món ab aquesta fi y desde ara dejunes. Ja't veurem en els diaris.

Oh! Pobre capet!

G. ZANNÉ, trad.

DONA Y GATA

(DE PAUL VERLAINE)

Donava gust, a la vesprada,
veure-la an ella disfrutà
batent la pota, ben nevada,
de la gata ab sa blanca mà.

Per les mitenes amparada,
feya ses ungles amagà,
ses ungles d'agata afinada,
com coltell a punt de tallà.

L'altra també, fent l'ignocenta,
a arronsar l'urpa era amatenta,
més el diable re hi perdia...

Y dins la cambra, on ressonaven
fresques rialles, mort ja'l dia,
quatre punts blaus fosforejaven.

E. GUANYABÉNS, trad.

SAVIESA

(DE PAUL VERLAINE)

Oh Déu meu, Vós m'haveu ferit d'amor
y la ferida oberta vibra encara.
Oh Déu meu, Vós m'haveu ferit d'amor.

Déu meu, vostre temor m'ha desvetllat,
y encara m'extremeix vostra amenaça.
Déu meu, vostre temor m'ha desvetllat.

Anegau-me en els brols de vostre Vi,
Toneu ma vida al Pa de vostra taula;
anegau-me en els brols de vostre Vi.

Jo us donc la meva sang que no he vessada,
jo us donc ma carn indigna de sofrir;
jo us donc la meva sang que no he vessada.

Jo us donc, Senyor, mon front avergonyit,
per pedestal humil de vostres peus;
jo us donc, Senyor, mon front avergonyit.

Jo us donc les meves mans desenfeinades,
pel ric encens y pels carbons ardents;
jo us donc les meves mans desenfeinades.

Jo us donc mon cor que ha bategat en va,
per cenyir les espines del Calvari;
jo us donc mon cor que ha bategat en va.

Jo us donc mos peus errants frívolament,
pera acudir al crit de vostra gracia;
jo us donc mos peus errants frívolament.

Jo us donc ma vana y mentidera veu,
per confessar y maleir mes culpes;
jo us donc ma vana y mentidera veu.

Jo us donc mos ulls ont ha brillat l'error,
per extingir-se als plors de la plegaria;
jo us donc mos ulls ont ha brillat l'error.

Ay, bon Déu de clemencia y de perdó,
quin es el pou de mes ingràtuts!
Ay, bon Déu de clemencia y de perdó!

Déu de terror y Déu de santedat,
ay! aquest negre abisme de mon crim;
Déu de terror y Déu de santedat.

Vós, Déu de pau, de llum y d'alegria,
ja veis mes ignorancies y temors;
Vós, Déu de pau, de llum y d'alegria.

Déu meu, Vós coneixeu totes mes coses
y sabeu la pobresa en que gemec;
Déu meu, Vós coneixeu totes mes coses.

Més, lo que tenc, Senyor, jo us ho entrec.

MIQUEL R. FERRÀ, trad.

NOVA

Les «Escoles del Districte Segon» obriran llurs classes de nit el dia primer d'Octubre, havent-se donat un gran impuls envers el seu avenç durant les vacances, ja que s'ha treballat de ferm en el montatge de la part mecànica y força motriu de

les classes de Teoria y pràctica de Teixits pels antics deixebles de les mateixes, y al començar-se'l nou curs se podran donar les lliçons verament pràctiques ab tot el material necessari, cosa a la qual no havia arribat fins ara cap entitat de l'indole d'aquestes Escoles.

Vist el satisfactori resultat dels anteriors cursos, y no perdonant sacrifici de cap mena, la Junta Directiva, secundant l'idea del professor Sr. Canal, ha acordat instalar un Museu Industrial, pera'l qual se tenen ja rebuts objectes y adhesions.

En les classes de Dibuix s'hi introduirà una

gran millora, consistent en una secció de Dibuix natural, a qual efecte son professor, D. Lluís Borràs y Bestit, se proposa donar-hi tota l'amplitut possible.

Les classes començaran en 1.^r d'Octubre y està ja oberta la matrícula en el local de les Escoles, carrer de Mercaders, 40, pral.

Aquest número d'ART JOVE, que per causes imprevistes surt endarrerit, pertany al 31 de Setembre.

Tip. «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona

Biblioteca Popular de "L'Avenç"

ACABA DE SORTIR EL VOLUM 58

DIETARI D'UN PELEGRÍ A TERRA SANTA, per Jacinto Verdaguer

Aquesta biblioteca conté obres de literatura, ciències, arts, sociologia, historia, filosofia, teatre, etc., etc., originals dels millors escriptors catalans y estrangers.

Cada volum, de més de 100 planes, ab coberta a dugues tintes, 50 CENTIMS

De venda en totes les llibreries y kioscos

LA SALUT DELS NENS

S'OBTE USANT ELS

Granulinos Serra

A BASE DE LACTE-FOSFAT DE CALÇ QUÍMICAMENT PUR

Els **Granulinos Serra**, per la seva elaboració, constitueixen un dels millors reconstituyents de l'infantesa, y, per sa confecció y forma de confits, que'ls dona l'aspecte d'una llepolia, els nens mateixos els demanen ab veritable afany.

DESPATX:

PELAYO, 9. = BARCELONA

ANEMIA,

clorosis, esllanguiment, pobresa de sang, desarreglos periòdics, palpitations nervioses, desvaneixements, debilitat per l'excés de treball mental, agotament per perdues humorals, se curen aviat ab la

Hemoglobina Líquida Dr. Grau

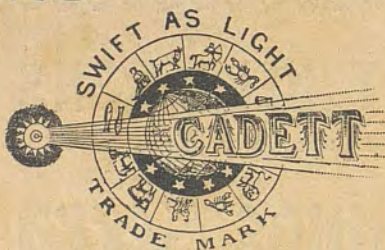
Demani-s en les farmacies. - Depòsit: Grau y Bufill, Campo Sagrado, 24

FIGUERAS

TAPIOQUES Y PURÉS

SUPERIORS

A TOTS ELS EXTRANGERS

PLAQUES ANGLESES CADETT

■■■■ Nova emulsió ROYAL STANDARD ■■■■

Les millors y més solícitades plaques del món per ses condicions de
Rapidesa * Transparencia * Vigor * Finura de gra
Hemogenitat * Resistencia al vel * Inalterabilitat

REPRESENT CIÓ EXCLUSIV PER ESP NY

FERNANDEZ Y CARBONELL

Cosmos Fotográfico * Rambla analetes, 1
Barcelona